

ТАЊА ГАЕВ*
Филолошки факултет Универзитета у Београду
Београд, Србија

ИСТОРИЈА РЕЦЕПЦИЈЕ УКРАЈИНСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ XIX ВЕКА У СРПСКОЈ КУЛТУРИ (ОД 1866. ГОДИНЕ)

У српској култури преводи из украјинске (малоруске) књижевности XIX века нису толико бројни, али су са дужим или краћим прекидима присутни, почев од 1866. године до данашњег дана. Углавном су објављивани краћи преводи: приповетке, новеле, песме, али и чланци посвећени украјинској (малоруској) књижевности и њеним истакнутим књижевницима. Поједини преводи представљени су по први пут, док је већина поново прештампована, или преузета из часописа, објављених у XIX веку. У раду ћемо навести најпревођеније украјинске писце и њихова дела у преводу, објављена у периодици и збиркама на српском језику.

Кључне речи: рецепција, украјинска књижевност, српска култура, XIX век, превод, преводац

Најбројнијим преводима из украјинске књижевности XIX века српским читаоцима представљено је стваралаштво Тараса Шевченка, Марка Вовчока, Ивана Франка, Михајла Коцјубинског, Васиља Стефаника, Лесје Украјинке и Јурија (Осипа) Феђковича. У знатно мањем обиму објављени су и преводи Ивана Котљаревског, Михајла Старицког, Панаса Мирног, Павла Грабовског, Левка Боровиковског, Виктора Забиле, Маркијана Шашкевича, Амвросија Метлинског, Олександра Афанасјева-Чужбинског и Степана Руданског.

Један од првих познавалаца и преводаца украјинске књижевности у српској култури био је **Стојан Новаковић**. Њему је уредништво лавовског часописа *Правда* 1860-их година послало на превод дела Марка Вовчока, Јурија Феђковича, Олексе Стороженка и *Кобзар* Тараса Шевченка.

Захваљујући преводиоцу **Милану Ђорђевићу** српски читаоци су још 1866. у часопису *Вила* по први пут могли да се упознају са прозним стваралаштвом украјинских писаца, а међу њима и најзначајније ук-

---

* scienciaipsa@gmail.com

рајинске списатељице, представнице украјинског романтизма, **Марије Вилинске (Марко Вовчок) (1833–1907)**. Приповетка *Ойкуй*¹ (*Викуй*, 1857) сигурно је била интересантна српским читаоцима, с обзиром на своју идиличну романтичарску садржину у којој љубав и мудрост обичног народног човека побеђују похлепу, брзоплетост и незајажљивост спахије.

Уследили су преводи **Александра М. Радовановића** још три приповетке Марка Вовчка: *Максим Гримач*² (1857), *Кириција*³ (*Чумак*, 1857) и *Парасја*⁴ (*Не до пари*, 1861), објављени у *Вили* 1868.

Приповетка из народног русинског живота *Кармелук*⁵ (*Кармелюк*, 1861) у преводу **Стојана Новаковића** (под иницијалом **Н**) објављена је у часопису *Мајица* 1870.

У београдском часопису *Звезда*⁶ 1901. објављена је народна бајка *Чини (Чари)*, 1857) М. Вовчка у одличном преводу **Милована Ђ. Глишића (1847–1908)**.

Захваљујући преводима наведених 5 приповедака М. Вовчок била је најпревођенија украјинска списатељица у српској култури у XIX веку.

У часопису *Вила* 1868. уследили су преводи **Владимира Н. Илића** приповедака *Убојица*⁷ (*Опришок*, 1867) и *Несрећна љубав*⁸ (*Безталанне кохання*, 1867) **Осипа (Јурија) Феђковича (1834–1888)**, украјинског писца романтичара, претече украјинског националног препорода Буковине.

У *Бранковом колу*⁹ 1897. објављена је приповетка *Сафати Зинић (Сафат Зинич)*, 1865) О. Феђковича у сјајном преводу **Николе Николајевића** с руског језика. Иако приповетка није преведена директно с украјинског, ништа није изгубила од своје суштине и идеје. Напротив, преводилац је одлично разумео и изузетно добро дочарао тему приповетке, често додајући текст у преводу, а управо то теме и идеје приповетке чини ближим и разумљивијим српским читаоцима.

¹ *Вила* 1866: број 51 од 18. децембра: 812–815; број 52 од 25. децембра: 821–827

² *Вила* 1868, број 24 од 25. августа: 560–565

³ *Вила* 1868, број 26 од 15. септембра: 601–604.

⁴ *Вила* 1868, број 33 од 25. новембра: 763–767.

⁵ *Мајица* 1870: број 7 од 10. III 1870: 146–154; број 8 од 20. III 1870: 177–180; број 9 од 30. III 1870: 203–206; број 10 од 10. IV 1870: 226–228; број 11 од 20. IV 1870: 249–253.

⁶ *Звезда* 1901: 63–72.

⁷ *Вила* 1868, број 1 од 5. јануара: 8–13.

⁸ *Вила* 1868, број 5 од 15. фебруара: 107–111.

⁹ *Бранково коло* 1897: број 3 од 16/28 I 1897: 77–79.

Први преводи поезије **Тараса Шевченка (1814–1861)** објављени су 1868. у часопису **Вила: Завей**¹⁰ (*Як умру, то поховайте*), **Неофити**¹¹ (*Неофити*) и **Рубац**¹² (*Хустина*) у преводу **Владимира Николића**, у то време песника почетника.

Песму **Завей**, поред В. Николића, превели су **Окица Глушчевић** (под псеудонимом Г) (*Завей // Час*, 1885), **Десанка Максимовић** (*Порука // Кобзар*, 1969, 1980, 2006.), **Радослав Пајковић** (*Завейшање // Антологија украјинске поезије*, 1979), **Лука Хајдуковић** (*Завей // Хучи Дњепар широки*, 1999) и **Миодраг Сибиновић** (*Ойорука // Антологија украјинске поезије XVI–XX век*, 2002).

Београдски часопис **Зора** такође је подржавао идеје словенског романтизма, па је убрзо после смрти „највећег сина Украјине”, 1869. у преводу песника и преводиоца **Ђуре Јанковића (1851–1875)** објављена **Песмица**¹³ (*Нащо мені чорні брови*, 1838).

У часопису **Јавор** 1877. објављена је балада **Чини**¹⁴ (*Причинна*, 1837) у преводу **Јована Миленка Грчића (1846–1875)** (иницијали Г-ћ)¹⁵. Превод ове баладе поново ће бити објављен у *Кобзару*¹⁶.

У часопису **Гусле** 1886. објављене су поема **Сан**¹⁷ у преводу **Окице Глушчевића** (под псеудонимом **Белезис**) и песма *Леше дани и ноћи одлећу*¹⁸ (под псеудонимом **Лара**).

Окица Глушчевић је у свом преводу верно пренео идеје и атмосферу Шевченковог оригинала. Поему *Сан* превео је и професор **Миодраг Сибиновић**¹⁹.

Поред О. Глушчевића песму *Минають дні, минають ночі* превели су још и **Десанка Максимовић**²⁰ и **Миодраг Сибиновић**²¹.

¹⁰ *Вила* 1868: број 12: 273.

¹¹ *Вила* 1868: број 12: 274–277 и број 13: 295–299.

¹² *Вила* 1868: број 14: 313–314.

¹³ *Зора* 1869: 155.

¹⁴ *Јавор* 1877: број 22 од 29. V 1877: 681–684; број 23 од 5. VI 1877: 713–716.

¹⁵ Иницијали дешифровани у Библиографији Југословенског лексикографског завода 1963, књ. 7, стр. 700: 11814: Ćini. [Prev.] G-ć [Jovan Milenko Grčić]. *Javor*, 4/1877, 22, 681–684; 23, 713–716.

¹⁶ *Кобзар* 1969: 71–76, *Кобзар* 1980: 71–76 и *Кобзар* 2006: 31–37.

¹⁷ *Гусле* 1886: 3–7, 18–27.

¹⁸ *Гусле* 1886: 17.

¹⁹ *Књижевне новине* 1994: 6; *У инаш ветровима. Антологија украјинске поезије. XVI–XX век*: 2002: 133 и *Кобзар* 2006: 57–64.

²⁰ *Кобзар* 1969: 25 и *Кобзар* 2006: 79.

²¹ *У инаш ветровима. Антологија украјинске поезије. XVI–XX век*: 2002: 141

У часопису *Јавор*²² 1887. објављена је песма *Родила је мене мами...* (*Породила мене мати*, 1848), у преводу **Жарка Радонића** (иницијали **Ж.**) с малоруског језика.

У сарајевском часопису *Босанска вила*²³ 1890. објављена је поема *Иван Пидкова* (*Иван Підкова*, 1839) у преводу **Драгутина Или(ј)ћа** (1858–1926). Поему ће касније превести и **Десанка Максимовић**²⁴.

Драгутин Илић превео је и поему *Пред освишом* (*До Основ'яненка*, 1839), објављену у часопису *Бранково коло*²⁵ 1896.

У београдским *Књижевним новинама*²⁶ 1951. објављен је чланак **Лав Захарова** под насловом *Тарас Шевченко: Поводом деведесет година смрти*. Захаров у чланку пореди стваралачки развој и животни пут Т. Шевченка и Ђуре Јакшића (1832–1878), наводећи њихове сличности.

Поводом 150-годишњице од рођења највећег украјинског песника у београдском часопису *Дело* 1964. објављен је чланак под насловом *Тарас Шевченко* (1964: 953–964) познатог полонисте и слависте **др Стојана Суботина** (1921–1977).

Избор превода 38 песама из богатог стваралаштва Т. Шевченка под насловом *Кобзар* објављен је 1969. (поновљено издање 1980.) у Београду о 155-годишњици песниковог рођења и представљао је прави културни догађај. Приређивач издања, Петар Митропан, поред нових препева Десанке Максимовић, Љубомира Симовића, Јованке Хрваћанин и Сергија Сластикова уноси у свој избор и старе преводе Владимира Николића (*Завей*), Јована Грчића (*Чини*), Жарка Радоњића (*Родила је мене мами*) и Драгутина Илића (*Пред освишом*), како би макар делимично дочарао богатство тематике и разноврсност песничких средстава, карактеристичних за стваралаштво Т. Шевченка.

Велика српска песникиња **Десанка Максимовић** (1898 – 1993) превела је 12 песама: *Мисли моје, брије моје...* (1969: 3–6) (*Думи мої, думи мої...*, 1839), *Иван Пидкова* (1969: 12–14) (*Иван Підкова*, 1839), *Иду дани, пролазе ноћи...* (1969: 25–26) (*Минають дні, минають ночі...* 1845), *Порука* (1969: 27) (*Як умру...* 1845), *Мени је све једно да ли ћу...* (1969: 28) (*Мені однаково чи буду...*, 1847), *Да ли ћемо се оиеті сресіти...* (1969: 33) (*Чи ми ще зійдемося знову...*, 1847), *Н. Н. (Сунце йада за тамне йланине...)* (1969: 34) (*Н. Н. Сонце заходить, гори чорніють...*, 1847), *Н. Н. (Тринаестіу сам найунио...)* (1969: 35–36) (*Н. Н. Мені тринадцятий минало...*, 1847), *И сам се ййшам куда се геши...* (1969: 37) (*Самому чудно. А де ж*

²² *Јавор* 1887: број 39 од 27. IX 1887: 612–613.

²³ *Босанска вила* 1890: број 7 од 15.04.1890: 97–98.

²⁴ *Кобзар* 1969: 12–14; *Кобзар* 1980: 12–14 и *Кобзар* 2006: 45–47.

²⁵ *Бранково коло* 1896: број 37 од 12/24. IX 1896: 1165.

²⁶ *Књижевне новине* 1951: година IV, број 13, 27. март, стр. 2.

дїтиись..., 1847), *Би ли ил' не у сїраку сїшала...* (1969: 38) (*Якби зустрілися ми знову...*, 1848), *Музика свира, болно јечи...* (1969: 51) (*Огні горять, музика грає...*, 1850) и *Прошла су ме млада лєша...* (1969: 58) (*Минули літа молодїї...*, 1860).

Драмски писац, песник и романсијер, редовни члан САНУ, **Љубомир Симовић (1935)** превео је 17 песама: *Размишљање* (1969: 7) (*Думка (Тече вода в синє море...*, 1838), *Мисли* (1969: 8–9) (*Думка: Нащо мені чорні брові...*, 1838), *За вечищу усїомену на И. Кошляревскої (одломак)* (1969: 10–11) (*На вічну пам'ять Котляревському*, 1838), *Раскопан їроб* (1969: 15–16) (*Розриша моїла*, 1843), *Не завиди боїшашу...* (1969: 17) (*Не завидуй багатому...*, 1845), *И мрївим и живим и нерођеним земљацїма моїм у України и ван Україне – моја браїтска їорука* (1969: 18–24) (*И мертвим і живим, і ненародженим землякам моїм в Україні і не в Україні моє дружнєє посланїє*, 1845) *У шамници* (1969: 32) (*В казематї, X: В неволї тяжко, хоча й волї...*, 1847), *У їроїонсїтву* (1969: 39) (*И небо невмите, і заспанї хвилї...*, 1848), *Ја одрасїох у їуђини...* (1969: 40–41) (*И вирїс я на чужинї...*, 1848), *Такозвани добри људи...* (1969: 42) (*Не так тїї вороги...*, 1848), *Збої чеїа си їоцрнела...* (1969: 43) (*Он чоґо ти почорніло...*, 1848), *Не обузме жалосїї мене...* (1969: 45) (*Як маю я журитися...*, 1849), *Да л' несређа, да ли бољка...* (1969: 49–50) (*Чи то недоля та неволя*, 1850), *Никад неђу їоклекнуши...* (1969: 53) (*Я не нездужаю, нївроку...*, 1858), *Подражавање срїском* (1969: 55) (*Подражанїє сербському*, 1860), *Не, не роїћем ја на Боїа...* (1969: 56–57) (*Не нарикаю я на бога*, 1860) и *Требало би да їресїанемо...* (1969: 62–63) (*Чи не покнуть нам, небоґо...*, 1861).

Јованка Хрваћанин (1899–1987) превела је 6 песама: *Три се їуша, їри широка...* (1969: 29–30) (*Ой три шляхи широкїї...*, 1847), *Вишње у цвешу їокрај куће...* (1969: 31) (*Саґок вишневий коло хати*, 1847), *Сан* (1969: 52) (*Сон*, 1858), *Зар немам, мајко, ше чарне очи...* (1969: 54) (*Ой маю, маю я оцєняїа...*, 1859), *Тече вода од јавора...* (1969: 59) (*Тече вода з-пїд јавора*, 1859) и *Пролази дан, їролази ноћ...* (1969: 60) (*И день їде, і нїч їде*, 1860).

Сергиј Сластиков (Калужанин) (1896–1976), украјински емигрант, глумац и песник превео је 3 песме: *Не савїја вешар їране...* (1969: 44) (*Не тополю високою*, 1848), *Кад би їосїодичиїћи знали...* (1969: 46–48) (*Якби ви знали, паничі*, 1850) и *Не ваља ни овде ни їамо!...* (1969: 61) (*И тут, і всюди – скрїзь поґано*, 1860).

Све потребне коментаре и објашњења уз преводе обухваћене збирком *Кобзар* даје **Петар Митропан (1891–1988)**.

У Београду је 1979. објављена *Анїолоїїја украјинске їоезије*, прва такве врсте у српској култури. Њен приређивач и преводилац **Радослав Пајковић** одабрао је и превео следеће песме Т. Шевченка: *Н. Н.* (1979:

17) (*Сонце заходитъ, гори чорніють...*, 1847), *Зарасли су йуши шрњем...* (1979: 17–18) (*Заросли шляхи тернами...*, 1849), *У долу процвѣшала...* (1979: 19) (*Зацвіла в долині...*, 1849), *Погражавање срѣскої* (1979: 20) (*Погражаніє сербському*, 1860), *Гоїољу* (1979: 20–21) (*Гоголю*, 1844), *Тим неситим очима...* (1979: 21–22) (*Тим неситим очам...*, 1860), *Монашка химна* (1979: 22) (*Гімн черничий*, 1860), *Муза* (1979: 23–24) (*Муза*, 1858) и *Завешіање* (1979: 24) (*Заповіт*, 1845).

Поводом сто осамдесет година од рођења Т. Шевченка 1994. у београдским новинама *Полишика*²⁷ и у часопису *Књижевне новине*²⁸ објављени су ауторски чланци и песме великог украјинског песника у преводу проф. **М. Сибиновића**.

У антологији *Хучи Дњейар широки* 1999. Лука Хајдуковић објављује превод следећих песама Т. Шевченка: *Муза* (*Муза*, 1858) (1999: 17, 19), *Кашерина* (*Одломак*) (*Катерина* (*Уривок*), 1838) (1999: 21), *Ту їде Дњейар брѣжје своји...* (*Над Дніпровою сагою...*, 1860) (1999: 23, 25), *Мисао* (*Думка*, 1838) (1999: 27), *Три се йуша, ој широка...* (*Ой три шляхи широкій...*, 1847) (1999: 29, 31), *Вишњик малени йоред куће...* (*Садок вишневий коло хати...*, 1847) (1999: 33), *Ој, имам, имам йламне очице...* (*Ой маю, маю я оченята...*, 1859) (1999: 35), *Да чизмице имам, майи...* (*Якби мені черевики...*, 1848) (1999: 37), *Ушабала сшазицу...* (*Утоптала стежечку...*, 1848) (1999: 39), *Ој, сама сам, сама...* (*Ой одна я, одна...*, 1847) (1999: 41), *Гоїољу* (*Гоголю*, 1844) (1999: 43), *Погражавање 11. йсалму* (*Погражаніє 11 псалму*, 1859) (1999: 45, 47), *Молишва* (*Молишва*, 1860) (1999: 49), *Зацарај ме, чаробнице...* (*Заворожи мені, волхве...*, 1844) (1999: 51), *Зашио ми је шешко, зашио ми је мучно...* (*Чому мені тяжко, чого мені нудно...*, 1844) (1999: 53) и *Завеші* (*Заповіт*, 1845) (1999: 55).

У Новом Саду у издању Савеза Русина и Украјинаца Србије 2006. светлост дана угледао је *Кобзар* Т. Шевченка у избору, редакцији и предговору проф. Љ. Поповић. У *Кобзару* су објављени преводи **Јована Грчића**, **Љубомира Симовића**, **Луке Хајдуковића**, **Десанке Максимовић**, **Јованке Хрваћанин**, **Жарка Радонића**, **Сергеја Сластикова**, **Тодора Дутине Молишва** (1860) (2006: 130) и проф. **М. Сибиновића** *Гоїола* (*одломак*) (*Тополя* (*уривок*), 1839) (2006: 44), *Гајдамаци* (*одломак*) (*Гайдамаки* (*уривок*), 1839–1841) (2006: 52–53), *Ушійљеница* (*Утоплена* (*уривок*), 1841) (2006: 54), *Сан* (*Комедија*) (*Сон* (*Комедија*) (*уривок*), 1844) (2006: 57–64), *Шіо ми је шешко, шіо ми је мучно...* (*Чого мені тяжко, чого мені нудно...*, 1844) (2006: 65), *Гоїољу* (*Гоголю*, 1844) (2006: 67), *Кавказ* (1845) (2006: 69–70), *Вешіица* (*одломак из поеме*) (*Відьма*

²⁷ Чланак *Велики йесник Украјине* (1994: 18) и превод песме *Широки Дњейар сшење, йаши...* (*Реве та стогне Дніпр широкий...*) (1994: 18).

²⁸ Чланак *Кої ће нам враїа ши ћесари?* (1994: 6)

(уривок), 1847) (2006: 82), *Косач* (*Косар*, 1847) (2006: 88), *Кнеґиња* (одломак из поеме) (*Княжна* (уривок), 1847) (2006: 90), *Н. Н. (Тек ми ширина естї замакло...)* (*Н. Н. (Мені тринадицятий минало..., 1847)* (2006: 92–93), *Н. Н. (О йесме моје, о їласу худи...)* (*Н. Н. (О думи мої, о славо злая!, 1847)* (2006: 94), *Пољацима* (*Полякам*, 1847) (2006: 95), *Пишамо једни друґе немо...* (*Один у друґого питаєм..., 1847)* (2006: 96), *Бої је иза враїша држао секиру...* (*У Бога за дверми лежала сокира..., 1848)* (2006: 98–99), *За сунцем мали облак їлови...* (*За сонцем хмаронька пливе..., 1848)* (2006: 101), *Закукала кукавица...* (*Заковала зозуленька..., 1848)* (2006: 106), *Не идући ноћу кући...* (*Не додому вночі їдучи..., 1848)* (2006: 112–113), *О Ускрс, не слами се...* (*На Великдень на соломі..., 1849)* (2006: 115), *Бројим у роїсїву дне и ноћи...* (*Лїчу в неволі днї і ночі..., 1850)* (2006: 116), *Суђаја* (*Доля*, 1858) (2006: 122), *Подражаване 11. їсалма* (*Подражанїє 11 псалму*, 1859) (2006: 127), *О, људи! Људи несрећници!...* (*О люди! люди небораки!, 1860)* (2006: 135) и *Дан їролази, еїшо ноћи...* (*І день їде, і ніч їде, 1860)* (2006: 136).

У новосадском часопису *Сїража* 1878. објављен је чланак **Е. И. Борисова** под насловом *Галички Малоруси и њина књижевностї*²⁹, који даје податке од изузетног значаја о Малорусима, њиховом друштвеном и економском положају, али и првим назнакама књижевног покрета у Западној Украјини, пре свега Галицији, територији под влашћу Аустро-Угарске.

У београдском журналу *Побраїмсїво*³⁰ 1881. објављен је чланак **Михајла Драгоманова** *Малоруска књижевностї* (у преводу с француског), који упознаје читаоце с украјинским народом, територијама које он насељава, популацијом коју броји, са самим језиком, традицијом, обичајима и веровањима украјинског народа, најзначајнијим делима украјинских писаца која су преведена на руски језик, како би их руски читалац, уопште, прочитао. За нас је од изузетног значаја део у коме нас М. Драгоманов упознаје са самом украјинском књижевношћу и њеним најзначајнијим представницима и писцима и њиховим делима, објављеним до 1881. године.

У новосадском часопису *Сїражилово* 1885. у рубрици *Књижевне новостї* објављен је чланак *Најновије из малоруске књижевностї*³¹, док су српски читаоци и наредних година (1886, 1887, 1888. и 1892.) могли да сазнају о најновијим дешавањима у тада актуелној украјинској књижевности, која је наставила свој пут и развој после смрти Тараса Шевченка. Читаоцима је представљено стваралаштво прозаисте реалисте Панаса Мирног, обавештени су о смрти Миколe Костомарова, о зборнику мало-

²⁹ *Сїража* 1878: 116–122.

³⁰ *Побраїмсїво* 1881: 568–576, 622–629, 690–697.

³¹ *Сїражилово* 1885: број 14, 4. април: 446–447.

руских песама који је приредио чувени украјински композитор Микола Лисенко, о првом руском књижевнику међу Србима – Михајлу Козачинском, са чијим доласком у Сремске Карловце 1734. године почиње развој српског драмског стваралаштва под утицајем његове драме *Трагедија сирец њечалнаја ѡвестѣ о смерѣи ѡследњаѣо царја сербскаѣо Уроша ѡјашаѣо, и о ѡаденији сербскаѣо царсѣива, сачињена и ѡпроизведена 1733. ѡда в Карловце Сремском*, о 400 буквара Теофана Прокоповича, пристиглих у Карловце 1724. године и 100 граматика Мелетија Смотричког, о смрти Јакова Головацког и о гробу Ивана Мазепе, хетмана Запорошке војске.

У *Бранковом колу*³² 1902. објављена је новела *Плава књижица* (*Синя книжечка*, 1897) **Васиља Стефаника** (1871–1936) у изврсном преводу **Николе Николајевића** с руског језика. Иако је преводилац превод извршио с руског, превод ништа није изгубио у односу на оригинал на украјинском језику, писан гуцулским дијалектом. Напротив! Преводилац је својим одличним преводом у потпуности успео да дочара трагедију човека чији је живот испуњен болом и тугом.

Ову новелу превео је и мр **Стеван Константиновић** (2001: 69–71), заједно са још 31 Стефаниковом новелом, објављеним 2001. у Новом Саду у збирци *Изабране приче* Васиља Стефаника.

Исте године³³ у изванредном преводу **Славка Јеврића Јамене** објављена је и новела *Расѣанак* (*Виводили з села*, 1897).

У преводу Славка Јеврића Јамене објављен је и чланак **Ивана Франка** *Малоруска лиѣература*³⁴, у коме су представљени најосновнији подаци о малоруском (украјинском, рутенском) народу. Највећа пажња посвећена је украјинским писцима који стварају у XIX веку: Тарасу Шевченку, Григорију Квитки-Основјаненку, Пантелејмону Куљишу, Миколи Костомарову, Марку Вовчоку, Ивану Левицком, Панасу Мирном, Александру Кониском, Михајлу Драгоманову, Маркијану Шашкевичу, Јурију (Осипу) Феђковичу, Борису Хринченку, Олени Пчилки, Лесји Украјинки, Михајлу Павлику, Васиљу Шчурату, Осипу Маковеју, Наталији Кобринској, Олги Кобиљанској, Васиљу Стефанику, Лесу Мартовичу, Антуну Крушељницком, Михајлу Јакиву и Марку Черемшини.

У београдским дечјим новинама *Зорица* 1902. објављена је приповетка из малоруског села *Хариша*³⁵ (*Харишя*, 1891) **Михајла Коцју-**

³² *Бранково коло* 1902: бројеви 34, 35, 36 од 5/18. IX 1902: 1120–1122.

³³ *Бранково коло* 1902: број 45 од 7/20. XI 1902: 1425–1426.

³⁴ *Бранково коло* 1902: година VIII, број 45 од 7/20. XI 1902: 1426–1429.

³⁵ *Зорица* 1902: 7–9, 29. У Народној библиотеци Србије часопис *Зорица* води се под сигнатуром П 214. Увидом de visu у наведени часопис утврдили смо да се у њему налази превод приповетке *Хариша* Михајла Коцјубинског, али постоје само стране 7–9, 29. стране нема, после 16. стране следи страна 79, тако да нисмо могли у потпуности да прочитамо наведени превод.

бинског (1864–1913) у преводу **Косаре Цветковић (1868–1953)**. Иако непотпун, превод прве две главе, које смо успели да прочитамо, верно је дочарао идеје М. Коцјубинског и веровања Харитје да Бог воли децу и не да им да страдају, захваљујући одличном преводу Косаре Цветковић.

У Новом Саду 1955. светлост дана угледала је приповетка **Фаџа-морјана**, у сјајном преводу **Владана Недића (1920–1975)** с украјинског језика. Уз приповетку *Фаџаморјана* (1955: 15–172), В. Недић даје и превод приповедака: *Поклон за рођендан (Подарунок на іменини, 1912)*, *Он иде (Він іде, 1906)*, *На њуїу (В дорозі, 1907)* и *Интермецо (Intermezzo, 1908)*.

Радослав Пајковић у Анџолоџији украјинске поезије 1979. стваралаштво М. Коцјубинског представља преводима песама *Као шїо од мраз за цвешови њрви...* (1979: 37) (*Як раннім морозом побитїї квіти...*, 1887), *Ако се зрацима среће, ко звезде у сјају...* (1979: 38) (*Як променем щастя, спанувши, засяють...*, 1887), преводом фолклорних записа (1979: 38–39) и пословица и изрека (1979: 39).

У Српском краљевском народном позоришту у Београду 1904. четири пута изведена је драма из народног живота са певањем у пет чинова **На њоселу (Ој не ходи Грицю, та њ на вечорниці, 1887) Михајла Старицког (1840–1904)**. Захваљујући дигитализованом фонду позоришних плаката Народне библиотеке Србије, увидом у плакату сазнајемо да су драму написали Др. Александров и Михаило Старицки. Музику је компоновао Микола (Никола) Лисенко. Драма је преведена с малоруског језика. Режија је припала Н. Станојевићу. Представа је прво извођење имала у уторак, 24. фебруара 1904. Друго извођење било је у четвртак, 26. фебруара, треће у суботу, 28. фебруара и четврто у недељу, 29. фебруара 1904.

Иста драма **На њоселу** Михајла Старицког поново је изведена у Смедеревском позоришту у сали Прве крагујевачке пивнице у четвртак, 17. септембра 1909. На плакату је наведено „Оперета из руске народне прошлости у 5 чинова са играњем, по причи Маруше Шурај, написао Д. Александров и Спарицка од Лисанке превод с мало-руског. I чин „Миланка“, II чин „На поселу“, III чин „Рђав савет“, IV чин „Дејство цвећа“, V чин „Изненадна смрт.“ Као главни ликови драме наведени су: газда стари Шурај, његова жена Вустја Шурај, његова кћи Маруша, и други, и имена српских глумаца, који су играли насловне улоге у драми.

Историјском приповетком **Захар Беркуї (1882) Ивана Франка (1856–1916)**, објављене 1949. у преводу мр **Александра Ђурића** с руског језика, започиње српска „франкинијана“.

Поезију И. Франка у **Анџолоџији украјинске поезије 1979.** **Радослав Пајковић** представио је преводима 9 песама: *Химна* (1979: 29–30) (*Гімн, 1880*), *Грми! Ближи се благодатїна неїїїода* (1979: 30) (*Гримить!*

Благодатна пора наступає..., 1881), *Не ћући, кад се пришворно смеши* (1979: 31) (*Зоні Юзичинській*, 1916), *Декагенті* (*В. Шћурашу*) (1979: 31–32) (*Декагент* (*В. Щурату*), 1880), *На суду* (1979: 32–34) (*На суді*, 1880), *Semper idem!* (1979: 34) (*Semper idem!*, 1880), *Дај мени, земљо, дубину швоје силе невиђене* (1979: 35) (*Земле, моя всеплодоющая мати*, 1880), *Сикстинска мадона* (1979: 35) (*Сикстинська Магонна*, 1881) и *Не моју заборавиши!* (1979: 36) (*Не можу забути!*, 1898).

У београдском часопису *Књижевна реч* (1994: 13) 1994. у преводу проф. **Миодрага Сибиновића** објављене су следеће песме И. Франка: *Сонеті* (1880), *Сикстинска мадона* (*Сикстинська Магонна*) (1881), *Од чеја йесма живи?* (*Чим пісня жива?*) (1884), *Идеалисти* (*Идеалісти*) (1882), *Ништіа не шајих ја йред шобом...* (1880), *Кад су у сонетіе Данте и Петрарка...* (*Колись в сонетах Данте і Петрарка*) (1889), *Што ми долазиш шу, у сну...* (*Чого являєшся мені у сні?*) (1895).

У београдском часопису *Мосшови* 1996. о сто четрдесетој годишњици песникова рођења, објављено је 8 песама И. Франка: *Чиме живи йесма* (1996: 603) (*Чим пісня жива*, 1884), *Смешан је светі! Још смешнији йесник...* (1996: 603–604) (*Смійний сей світ! Смійніший ще поет...*, 1881), *Крив нисам што ми у йесму шуїа леже...* (1996: 604) (*Не винен я тому, що сумно співаю...*, 1880), *Месече-вишеже..* (1996: 604–605) (*Місяцю-князу!...*, 1881), *Не ћући када, йомно накіћена...* (1996: 605), *Каменоломци* (1996: 605–606) (*Каменярі*, 1878), *Грми. Благодатної часа весник їуди...* (1996: 606–607) (*Гримить! Благодатна пора наступає...*, 1880) *У море суза што их кривда їлува...* (1996: 607) (*До моря сліз, під тиском пересудів...*, 1880) у избору и преводу **Луке Хајдуковића (1937–2007)**.

У збирци поезије **Хучи Дњейар широки** 1999. поред песама *Чиме живи йесма*, *Крив нисам што ми у йесму шуїа леже...*, *Месече-кнеже...* и *Каменоломци* у преводу **Л. Хајдуковића** нашле су се *Песма їенија ноћи* (*Пісня геніів ноці*, 1882) (1999: 77, 79), *Парао їорго јасїреб лазурни свод...* (*Плив гордо яструб в лазуровім морі...*, 1878) (1999: 81), *Од шада шрећа нас їодина срела...* (*Від того дня вже другий рік пройшов...*, 1880) (1999: 83), *Триолеті* (*Тріолет*, 1880) (1999: 85), *Ја нисам, знај, варала шебе...* (*Я не лукавила з тобою...*, 1880) (1999: 87), *Поздрављам ше, моја мила...* (*Будь здорова, моя, мила...*, 1883) (1999: 89, 91), *Главе без вида наш век йроклињу...* (*Незрячі голови наш вік кленуть...*, 1880) (1999: 93), *Мојсїе* (*Пролої*) (*Мойсей* (*Пролог*) (1905) (1999: 101–105), *Сикстинска мадона* (*Сикстинська мадона* (1881) (1999: 107), *Зоні Јузичинској* (*Зоні Юзичинській*) (1916) (1999: 109) и *Semper tiro* (*Semper tiro* (1906) (1999: 111–113).

У издању Српско-украјинског друштва у избору и преводу **Л. Хајдуковића** у Новом Саду 2007. објављена је збирка песама *Песме* И. Франка. У овој збирци објављене су већ раније објављиване песме у часопису *Мосшови* 1996. и у зборнику **Хучи Дњейар широки** 1999.: *Semper*

tiro (2007: 41–43), *Чиме живи пјесма* (2007: 45), *Крив нисам штио ми у пјесме шуїа леже...* (2007: 47), *Парао торго јасїреб лазурни свод...* (2007: 61), *Од шада шрећа нас їодина срела...* (2007: 63), *Н.Н.* (2007: 67–69), *Триолетї* (2007: 71), *Ја нисам, знај, варала шебе...* (2007: 73), *Грми! Блаїодаїної часа весник їуди...* (2007: 93), *Зони Јузичинској* (2007: 101), *И море суза, штио шереї осуда...* (2007: 107), *Смешан је свей! Још смешнији пјесник...* (2007: 111), *Главе без вида наш век їроклињу...* (2007: 113), *Каменоломци* (2007: 119–121), *Месече-кнеже...* (2007: 131), *Пјесма їенија ноїи* (2007: 133–135), *Сикстїинска Магона* (2007: 147). Први пут објављене су следеће пјесме: *Моме чїшаоцу (Мойому читачевї, 1905)* (2007: 31), *Поезија (Поезија, 1893)* (2007: 33–35), *Пјеснику (Сїваковї, 1888)* (2007: 37), *Еїилої, Посвеїено русинско-українским сонейисїима (Еїилог, Присвячено русько-українським сонетярам, 1893)* (2007: 39), *Црвена калино, зашїо земљи бежиш?.. (Червона калино, чога в лзі гнешся?.., 1895)* (2007: 51), *Јавор зелени, јавор зелени... (Зелений явїр, зелений явїр..., 1895)* (2007: 53), *Ој, девојко, драж бисерної зрна (Ой ти, дївчино, з горїха зерня..., 1895)* (2007: 55), *Очи су швоје као море... (Твої очї, як те море..., 1883)* (2007: 57), *Ах, када бїх музичар бїо... (Ах, коб я був музикантом..., 1878)* (2007: 59), *Газела (Газеля, 1884)* (2007: 65), *Ја ћу да живим јер хоћу да живим!.. (Ја буду жити, бо я хочу жити!.., 1880)* (2007: 75), *Она је умрла! Чуј! Бам! Бам-бам!.. (Вона умерела! Слухай! Бам! Бам-бам!.., 1896)* (2007: 77–79), *Бескраїно їоље їод снежном їеленом... (Безмежнеє поле в снїжному завою..., 1886-1893)*, (2007: 81), *Еїилої (Еїилої, 1893)* (2007: 83), *Vivere temento* (1883) (2007: 87–89), *Завїј, вейре, їором... (Вїй, вїтре, горою..., 1880)* (2007: 91), *Земльо, моја свейлодоносна маїи... (Земле, моя всеплодоющая мати..., 1880)* (2007: 95), *Не, обзира не имасїе ни сене!.. (Нї, ви не мали згляду надо мною!.., 1889)* (2007: 97), *Преїеїко је век свој коїураїи... (Тяжко-важко вїк свїй коротати..., 1878)* (2007: 99), *На шебе, судбїно, не жалим се... (Ја не жалуюся на тебе, доле..., 1886-1893)* (2007: 103), *Као изїнанїк, сїран шуїїни... (Неначе вигнанець з чужїни..., 1898)* (2007: 105), *Шїо вук овцу коље – жал је, не чудо... (Що вовк вївцю їсть – жалко, та не диво..., 1889)* (2007: 115), *Као шврдг железг чудне снаїе... (Јак те залїзо з сїлою дївною..., 1880)* (2007: 117), *У снїма младосїи жусїро шражїмо... (В снах юностї так скванно ми шукаєм..., 1880)* (2007: 123), *Чун (Човен, 1880)* (2007: 125–127), *Над мудрошїу нема друїара... (Немає друга понад мудрїсть..., 1897)* (2007: 137), *Кажа о лейоїи (Прїтча про красу, 1897)* (2007: 139–143), *Кажа о радосїи и шузи (Прїтча про радїсть і смуток, 1897)* (2007: 145) и *Веје, веје, веје снїг... (Сїпле, сїпле, сїпле снїг..., 1895)* (2007: 149).

Л. Хаїдуковїћ представїо је Франково стваралаштво и у врбаском часопису *Граї* 2007.: *Од чеїа пјесма живи?* (2007: 109), *Сикстїинска маго-*

на, *Модерне* (2007: 110), *Идеалисти*, а у преводу проф. М. Сибиновића објављена је песма *Нишџа не шајих ја пред шобом...* (2007: 111).

Прва и једина збирка *Ломикамен* изабраних 49 песама велике украјинске песникиње и списатељице, *Лесје Украјинке (1871–1913)*, објављена је у Пожаревцу у издању књижевног часописа *Браничево* 1971. о 100-годишњици песникињиног рођења. Збирку је приредио **Милан Николић (1935–2003)**, познати публициста, књижевник и преводилац, аутор већег броја књига поезије и позоришне критике. Поезију Л. Украјинке на српски језик превели су Десанка Максимовић, Јованка Хрваћанин и Милан Николић. **Десанка Максимовић** аутор је следећих 29 превода: *Нага* (1971: 11) (*Нагія*, 1880), *Сафо* (1884) (1971: 12), *Бахчисарај* (1971: 17) (*Бахчисарай*, 1891), *Кућица Нагсонова у Јалџи* (1971: 18–19) (*Нагсонова домівка в Ялті*, 1891), песама из збирке *Мелодије* (*Мелодії*, 1893–1894): *Ноћ је била шџа и шџамна* (1971: 29) (*Нічка тиха і темна була...*), *Не џевајџе шџу џесму* (1971: 30) (*Не співайте мені сеї пісні...*), *Гори срце моје, варница џоруџа* (1971: 31) (*Горить моє серце...*), *Ојџџ џролеџе и наде* (1971: 32) (*Знов весна і знов надії...*), *Душа ми шџујује и џаши* (1971: 33) (*Дивлюсь я на яснії зорі...*), *Сџајаџ ослушкјујуџ џролеџа час* (1971: 34) (*Стояла я і слухала весну...*), *Ја бџх џесма хџела да будем* (1971: 35) (*Хотіла б я піснею стати...*), *Као сџокојан, шџирок џокривач* (1971: 36) (*То була тиха ніч, царівниця...*), *Тренуџак оцаја* (1971: 38) (*Хвилина розпачу*, 1896), *Моџив из Миџкијевиџа* (1971: 40) (*На мотив з Миџкевича*, 1893), *Доџоди се у деџињсџџву...* (1971: 41) (*Як дитиною, бувало...*, 1897) *Јуџової сњеїа руйчиџи џоцеџани* (1971: 44) (*Талого снігу платочки сивенькїї*, 1900), *Сужањ* (1971: 48–50) (*Бранець*, 1903), песама из збирке *Пуџовање к мору* (*Подорож до моря*, 1888): *Збоџом Волине, мио ми џо сџо џуџа!* (1971: 56) (*Процай, Волинь! процай, рідний куточок!*), *Све даџе! К'о у закрџама џлахџе* (1971: 57) (*Далі, все далі! он латані ниви...*), *Дивна Украјино! Подоџе!* (1971: 58) (*Красо України, Подолля!*), *Пробудило се сунце, сунце граџо* (1971: 59) (*Сонечко встало, прокинулось ясне...*), *Како је џрад велик, домови висоци* (1971: 60–61) (*Великеє місто. Будинки високі...*), *Град сџарни наџушџам ової часа* (1971: 62–63) (*Далі, далі від душного міста!*), *Ој, у јасном небу сунце већ високо* (1971: 64–66) (*Ой високо сонце в яснім небі стало...*), *Већ сунце седа, не џали* (1971: 67) (*Вже сонечко в море сіда...*), *Пуџ џресџаје скоро* (1971: 68) (*Кінець подорожі...*), *Одџовор* (1971: 70) (*Відповідь*, 1893–1894), *Наџев* (1971: 71) (*Засїв*, 1891) и *Вила џосесџрима* (1971: 72–80) (*Віла-посестра*, 1901). **Милан Николић** превео је следећих 15 песама: *Имам једну звезду* (1971: 13) (*Єсть у мене одна...*, 1891), *Сјај вољене звезде* (1971: 14) (*Моя люба зоря ронить в серце мені...*, 1891), *Разбџјена чаша* (1971: 15) (*Розбита чарка*, 1891), *Освиџ* (1971: 16) (*Досвітні оїні*, 1892), песме из збирке *Седам сџруна* (*Сім струн*, 1890): *DO* (*Химна. Grave*) (1971: 20) (*DO* (*Гімн*), *RE* (*Песма. Briosio*))

(1971: 21) (*RE (Пісня)*, *MI (Усїаванка. Apreggio)* (1971: 22) (*MI (Колискова)*, *FA (Соней)* (1971: 23), *SOL (Rondeau)* (1971: 24), *LA (Nocturne)* (1971: 25), *SI (Settina)* (1971: 26), *Елеїџа за мој ѿїјанино* (1971: 27–28) (*До мого фортепiano*, 1890), *Музи* (1971: 37) (*До музи*, 1894), *Давно време кад сам ѿроїевала* (1971: 39) (*На вічну пам'ять листочкові, спаленому приятельською рукою в непевні часи*, 1896) и *Ко каже да сам нејака?* (1971: 53) (*Хто вам сказав, що я слабка...*, 1911). **Јованка Хрваћанин** превела је 4 песме Л. Украјинке: *Одломци из ѿисма* (1971: 42–43) (*Уривки з листа*, 1897), *Дим* (1903) (1971: 45–47), *Наїїис на развалини* (1971: 51–52) (*Напис на руїні*, 1904), *Не боїм се їробља* (1971: 54–55) (*Люди бояться вночі кладовища...*, 1904) и *Као Маїдалена* (1971: 69) (*То, може, станеться і груге диво...*, 1900).

Радослав Пајковић за своју *Анїолоџију украјинске ѿоезије* одабира и преводи 8 песама Л. Украјинке: *Похођења* (1979: 45–46) (*Завїтаннє*, 1888), *Тако сам ѿроживела целу дуїу зиму...* (1979: 47) (*Так прожила я цілу довгу зиму*, 1897), *Заборављена сенка* (1979: 48–49) (*Забута тїнь*, 1898), *Природи* (1979: 49–50) (*До натури*, 1889), *Кроз їлач, и уздах, и ридана...* (1979: 50) (*Скрїзь плач, і стогин, і ридання...*, 1890), *Предїуїарњи оїїеви* (1979: 50–51) (*Досвітні огні*, 1892), *Не вечнуїу їамїаїї ѿисму коїїї їрїаїїельска рука сїали у час їешки* (1979: 51–52) (*На вічну пам'ять листочкові, спаленому приятельською рукою в непевні часи*, 1896) и *Еїїлої* (1979: 52–53) (*Епїлог*, 1911).

Стваралаштво **Ивана Котљаревског (1769–1838)** први је представио **Радослав Пајковић** 1979. преводима одломака из *Енеїде* (1979: 13–14) (*Енеїда*, 1842) и *Наїшалке Полїшавке* (1818) (1979: 15–16), а затим и проф. М. Сибиновић преводима одломака из *Енеїде* (2002: 101) и поеме *Заїїїо је вода муїїна, да од олуїе ниїе?* (*Чого ж вода каламутна, чи не хвиля збила?*, 1819) (2002: 103)

Стваралаштво **Панаса Мирног (1849–1920)**, изузетног писца реалисте, аутора социјално-психолошког романа, многих приповедака, новела, драма и комедија, **Радослав Пајковић** у *Анїолоџији украјинске ѿоезије* 1979. српским читаоцима представља преводима песама: *Сиротїа сам ја...* (1979: 25) (*Сиротина ж я*, 1864), *Трулої срца и їїїиле коре...* (1979: 25) (*З трухлим осередком, гнїлою корою*) и *Музи* (1979: 26–27) (*До музи*, 1885).

У наведеној антологији **Р. Пајковић** први представља стваралаштво **Павла Грабовског (1864–1902)** преводима 5 песама: *Даїїїе!* (1979: 41), *Пустїа* (1979: 42), *Досада бескраїна, срце зїасло...* (1979: 42), *Сиротїи* (1979: 43) и *Овде и їамо* (1979: 43).

У двојезичној *Анїолоџији украјинске ѿоезије XVI–XX век* 2002. у преводу проф. М. Сибиновића објављена је поезија украјинских песника романтичара: **Левка Боровиковског (1806–1889)**: *Убїїїво* (*Убїїс-*

тво) (2002: 107) и *Акерманске степе* (*Акерманські степи*) (2002: 109), **Виктора Забиле (1808–1869):** *Вешар завија низ йоле...* (*Гуде вітер вельми в полі*) (2002: 113), **Маркијана Шашкевича (1811–1843):** *Очај* (*Розпука*, 2002: 117) и *Драїој* (*До милої* 2002: 119), **Амвросија Метлинског (1814–1870):** *Брестийићу* (*В'язонько*) (2002: 123), **Олександра Афанасјева-Чужбинског (1816–1875)** *Ойрошијай* (*Прощання*, 1855) (2002: 161) и **Степана Руданског (1834–1873)** *Нису моје ноје* (*Не мої ноги*) (2002: 173) и *Жалостийиви дијак* (*Жалібний дяк*) (2002: 175).

Судбина и историја српског и украјинског народа веома су блиске и сличне. То не потврђују само наше историје, већ и наше књижевности. У време словенске ренесансе, у раздобљу романтизма, украјински песници одушевљавају се српским јуначким епом, преводе српске народне песме на украјински језик, дивећи се оригиналности и лепоти српског језика и наслеђа српског народа. Српски романтичари у својој идеологији све се више окрећу словенским књижевностима, највише руској, а преко ње, директно или индиректно и украјинској. Узајамни процес рецепције у српској и украјинској књижевности почиње 50-их година XIX века и са краћим прекидима траје до данашњег дана. Захваљујући побројаним преводиоцима и углавном успешним преводима српским читаоцима представљено је стваралаштво најзначајних украјинских писаца XIX века и доследно су им пренете њихове идеје, размишљања и надања.

ЛИТЕРАТУРА

- Босанска вила: листи за забаву, поуку и књижевности* (1885–1914), Сарајево: 1890: број 7 од 15.04.1890: 97–98.
- Бранково коло* (1895–1914), лист за забаву, поуку и књижевност, Сремски Карловци: 1896: број 37 од 12/24. IX 1896: 1165; 1897: број 3 од 16/28 I 1897: 77–79; 1902: бројеви 34, 35, 36 од 5/18. IX 1902: 1120–1122, број 45 од 7/20. XI 1902: 1425–1426 и 1426–1429.
- Вила* (1865–1868), лист за забаву, књижевност и науку, Београд: 1866: број 51 од 18. децембра: 812–815; број 52 од 25. децембра: 821–827; 1868: број 1 од 5. јануара: 8–13, број 5 од 15. фебруара: 107–111, број 12: 273, број 12: 274–277 и број 13: 295–299, број 14: 313–314, број 24 од 25. августа: 560–565, број 26 од 15. септембра: 601–604, број 33 од 25. новембра: 763–767.
- Гусле* 1886: 3–7, 17, 18–27.
- Звезда* (1901), лист за забаву, поуку и књижевност, Београд: 1901: 63–72.
- Зора* (1869), лист за књижевност и забаву, Београд: 1869: 155.
- Зорица* (1901/1902), дечје новине. Издање учитељског друштва, Београд: 1902: 7–9, 29.

- Јавор* (1862–1863; 1876, 1877, 1887), лист за забаву, поуку и књижевност, Нови Сад: 1877: број 22 од 29. V 1877: 681–684; број 23 од 5. VI 1877: 713–716; 1887: број 39 од 27. IX 1887: 612–613.
- Књижевна реч* (1973 –), лист књижевне омладине Србије, Београд: 1994: 13.
- Књижевне новине* (1948–), list za književnost i kulturu, Udruženje književnika Srbije, Београд, 1951: година IV, број 13, 27. март, стр. 2; 1994: 6.
- Коцјубински, Михајло, *Фашаморјана (из сеоских расјоложења)*, Превео и предговор написао Владан Недић, Нови Сад, Издавачко предузеће „Братство-Јединство“, 1955, 265 с.
- Машица* (1865 – 1870), лист за књижевност и забаву, Нови Сад: 1870: број 7 од 10. III 1870: 146–154; број 8 од 20. III 1870: 177–180; број 9 од 30. III 1870: 203–206; број 10 од 10. IV 1870: 226–228; број 11 од 20. IV 1870: 249–253.
- Мосћови*, часопис за преводну књижевност. Београд, Издавач: Удружење књижевних преводаца Србије, 1996: 603–607.
- Пајковић, Р. *Антологија украјинске поезије*: Избор, предговор, белешке и превод с украјинског од истог аутора, „Петар Кочић“, Библиотека Антологије, Београд, 1979, 167 с.
- Побратимство* (1881), месечни журнал за књижевност и науку, Београд: 1881: 568–576, 622–629, 690–697.
- Политика*, дневни лист (1904 –), Београд: 1994: 18.
- Поповић, Љ. *У инаш ветровима, Антологија украјинске поезије XVI–XX век*. Бања Лука. Друштво српско-украјинског пријатељства Републике Српске, Српско Сарајево. Завод за уџбенике и наставна средства Републике Српске, 2002, 708 с.
- Stefanik, Vasilj, *Izabrane priče* (naslov originala Василь Стефаник, *Твори*), preveo mr Stevan Konstantinović, Novi Sad, KZ „Ljubitelji knjige“, 2001, 150 с.
- Спража* (1876, 1877), књига за науку, књижевност и друштвени живот, Нови Сад: 1878: 116–122.
- Спразилово* (1885–1888, 1892–1894), књижевни лист, Нови Сад: 1885: број 14, 4. април: 446–447.
- Суботин, Стојан, *Taras Sevcenko*. Београд, Delo 1964, бр. 6: 953–964; 955, 956, 957, 958, 963.
- Трај*, часопис за књижевност, уметност и културу, Врбас, Издавач: Народна библиотека „Данило Киш“, 2007: 109–111.
- Украјинка Л. *Ломикамен (песме)*, Превод: Десанка Максимовић, Милан Николић, Јованка Хрваћанин, Припрема и предговор: Милан Николић, Библиотека Класична поезија, Пожаревац, Издавач: књижевни часопис Брањичево, 1971.
- Франко И. *Захар Беркуш*, Превео с руског Александар Ђурић, Библиотека пионира, Београд, Ново поколење, 1949.
- Франко И. *Песме*, Изабрао, превео и предговор написао Лука Хајдуковић, Нови Сад, Српско-украјинско друштво Алфаграф, 2007: 31–149.
- Час* (1885), Београд 1885: број 7, година I, 21. април: 1.

- Ševčenko T. *Kobzar (Izbor)*, Izbor, prozni prevod, redakcija, napomene i pogovor Petra Mitropana, Biblioteka „Reč i misao“, Kolo XII, Knjiga 293, Beograd, Izdavačko preduzeće „Rad“, 1969, 87 s.
- Ševčenko T. *Kobzar (Izbor)*, Ponovljeno izdanje, Izbor, prozni prevod, redakcija, napomene i pogovor Petra Mitropana, Zrenjanin, Biblioteka „Žarko Zrenjanin“, 1980, 89 s.
- Шевченко, Франко, Малањук, *Хуци Дњейар широки*, Избор, превод, текстови о песницима Лука Хајдуковић, Београд, Завод за уџбенике и наставна средства, 1999: 77–113.
- Шевченко Т. *Кобзар (Избор)*, (Наслов оригинала: Тарас Шевченко, *Кобзар*), Избор, редакција и предговор Људмиле Поповић; Нови Сад, Савез Русина и Украјинаца Србије, 2006, 148 с.

Tanya Gaev

HISTORY OF RECEPTION OF UKRAINIAN LITERATURE OF XIX CENTURY IN SERBIAN CULTURE (SINCE 1866)

Summary

In Serbian culture translations from the Ukrainian literature of the XIX century are not so numerous, but they are present with longer or shorter interruptions, starting from 1866 to the present day. Shorter translations are mostly published: stories, novels, poems, as well as articles devoted to Ukrainian literature and its prominent writers. Some translations are presented for the first time, while most are re-printed, or taken from journals published in the XIX century. In the paper we will list the most prevalent Ukrainian writers and their works in translation, published in the periodical and collections in the Serbian language.

Key words: reception, Ukrainian literature, Serbian culture